

บทที่ 1

คำนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุที่มีพิษ เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือการใช้สารใดๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องการเพิ่มขนาดของการเสพเรื่อยๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา สุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 4 ได้ประกาศไว้ในพระราชกฤษฎีกา (พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 4)

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาสถานการณ์ของโลก ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลให้โครงสร้างทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ขาดพลังและขาดความสมดุลในด้านต่างๆ สถาบันหลักทางสังคมหลายสถาบันมีความอ่อนแอเป็นช่องว่างทำให้เกิดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรวดเร็วและแพร่หลาย ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดไม่ว่าจะเป็นนายทุน ผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้ส่งออกและนำเข้ายาเสพติด จึงอาศัยผลพวงจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว นำยาเสพติดชนิดต่างๆ ที่มีอยู่เดิมและชนิดใหม่เข้ามา เผยแพร่ให้กับประชาชน ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ รัฐบาลได้ตระหนักถึงความรุนแรงและผลกระทบของปัญหายาเสพติดในระยะยาว จะทำให้ประเทศชาติขาดความมั่นคงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม จึงมีเจตนารมณ์อันแน่วแน่ที่จะควบคุมปัญหายาเสพติดไม่ให้ขยายตัวมากขึ้นและลดลงในที่สุด เพื่อรักษาความมั่นคงของประเทศชาติและการพัฒนาประเทศมีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีความก้าวหน้า รัฐบาลถือว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญและเร่งด่วน และเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่จะร่วมมือกับรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง เพื่อสามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างยั่งยืนในอนาคต (คำสั่งสำนัก นายกรัฐมนตรี, 2541, หน้า 1-3)

สำหรับนโยบายการดำเนินงานในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั้น รัฐบาลได้มุ่งเน้นที่จะสร้างความเป็นเอกภาพ ในการดำเนินงานของหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน โดยการผนึกกำลังต่างๆ ในพื้นที่ในการควบคุมการขยายตัวของยาเสพติดและลดปัญหา

การแพร่ระบาดของยาเสพติดให้ได้โดยเร็ว คาดหวังว่าประชาชนในพื้นที่จะให้ความร่วมมือและริเริ่มดำเนินกิจกรรมในการป้องกันและไขปัญหาเสพติด โดยมีภาครัฐเป็นแกนนำในการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ประชาชนในชุมชนดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ (คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 141/2541, 2541, หน้า 39-40)

ในโอกาสที่การแพร่ระบาดของยาเสพติดเพิ่มสูงขึ้นแสดงให้เห็นความรุนแรงของปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด จะก่อให้เกิดเป็นปัญหาของสังคมที่รุนแรงต่อไป

จากข้อมูลที่น่าเสนาจะเห็นว่าทางภาครัฐได้ประกาศสงครามเพื่อเอาชนะยาเสพติด เป็นนโยบายเชิงรุกเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาดในสังคมไทยอย่างกว้างขวางให้เกิดผลอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ซึ่งเริ่มปฏิบัติการตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2547 โดยการปราบปราม กัดดัน โดยมุ่งแก้ปัญหาครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อทำลายโครงข่ายของขบวนการค้ายาเสพติด

การรวมพลังระหว่างภาครัฐและประชาชน เพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน เป็นการประสานงานการมีส่วนร่วมของประชาชนในอีกรูปแบบหนึ่ง และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ทวีติการ แนวทางการแก้ไข ร่วมกันตัดสินใจ และวางแผนปฏิบัติการ จัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน

การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้น จะทำให้ประชาชนมีความมุ่งมั่นที่จะร่วมมือกันเอาชนะปัญหายาเสพติด โดยได้รวมพลังร่วมกับภาครัฐและกลไกส่วนราชการต่างๆ เพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง เพื่อให้เกิดความสงบสุขในชุมชนและทำให้เกิดชุมชนเข้มแข็งเป็นพลังชุมชน-พลังแผ่นดินในการเอาชนะปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเอาชนะปัญหายาเสพติดได้อย่างยั่งยืน ส่งผลดีต่อความอยู่รอดปลอดภัยของชุมชน และคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคนในชุมชนโดยส่วนรวม

ในส่วนของประชาชนซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในชุมชน โดยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเข้าร่วมกิจกรรม ดังนี้

1. ด้านการประสานงานและผนึกกำลังร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อดำเนินงานด้านยาเสพติด เช่น การตัดสินใจ, การปฏิบัติการ, การประเมินผลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่
2. ด้านการสนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติด เช่น การจัดงานเพื่อหาทุน, การระดมทรัพยากรในชุมชนมาใช้ในการดำเนินงานต่อต้านยาเสพติด
3. ด้านการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เช่น การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับพิษภัยและโทษของยาเสพติด เพื่อนำไปขยาย

ผลในพื้นที่ของตนเอง และจัดนิทรรศการเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อสร้างกระแสในการต่อต้าน ยาเสพติดในชุมชน

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความต้องการที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน เขตเทศบาลตำบลห้างฉัตร อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง และ ผลการศึกษาที่ได้รับนำไปพัฒนาการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในชุมชน
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาวิจัย

1. ผลการศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน พื้นที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีบทบาทอย่างเป็น รูปธรรมและต่อเนื่องตามนโยบายของรัฐบาล
2. ผลการศึกษา ให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีจิตสำนึกในการรวมพลังกันต่อต้านและช่วยกัน แก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้มุ่งที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน เขตเทศบาลตำบลห้างฉัตร อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง โดยมีขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร คือประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลห้างฉัตร อำเภอ ห้างฉัตร จังหวัดลำปาง โดยการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 325 คน จากประชาชนในพื้นที่

2. ขอบเขตด้านวิชาการ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน เขตเทศบาลตำบลห้างฉัตร อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

3. ขอบเขตด้านการปฏิบัติ ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชน เขตเทศบาลตำบลห้างฉัตร อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ต่อไป

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำการศึกษาวิจัย ในช่วงระยะเวลาเดือน กุมภาพันธ์ 2548

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. “ยาเสพติด” หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุที่มีพิษ เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือการใช้สารใดๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ

2. “การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าไปร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ และสามารถเข้าร่วมได้ในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้

3. บทบาทของประชาชน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

“ บทบาทในด้านการฉีกกำลัง” หมายถึง การรวมพลังของประชาชน เพื่อดำเนินการด้านกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดผลดีในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

“ บทบาทด้านการสนับสนุน” หมายถึง การส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน การช่วยเหลือในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

“ บทบาทด้านการประสานงาน” หมายถึง การแจ้งข่าว เบาะแสหรือการดำเนินการร่วมกับเจ้าหน้าที่ในด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน